

SECTORGIDS

MUSEA

VADEMECUM MET AANBEVELINGEN
BIJ DE BASISWERKING VAN MUSEA IN EEN
CORONAPANDEMIE

VERSIE
UPDATE 26.04.2021

welkom terug in ons museum!

Tot de volgende keer!
Bezoek intussen
onze website

Inhoud

1.	INLEIDING EN SITUERING.....	- 4 -
2.	ALGEMENE PRINCIPES	- 5 -
2.1.	HYGIËNE.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.2.	SOCIAL DISTANCING	- 6 -
2.3.	MONDMASKERS.....	- 7 -
2.4.	VERLUCHTING / VENTILATIE.....	- 8 -
2.5.	TOEGANKELIJKHEID	- 8 -
2.6.	MEDEWERKERS EN BEZOEKERS.....	- 8 -
2.6.1.	Kinderen.....	- 8 -
2.6.2.	Risicogroepen.....	- 9 -
2.6.3.	Zieken	- 9 -
2.6.4.	Vrijwilligers.....	- 9 -
2.6.5.	Jobstudenten en stagiairs.....	- 9 -
2.6.6.	Medewerkers.....	- 10 -
2.7.	VERPLICHTE DOCUMENTEN	- 10 -
2.8.	COMMUNICATIE	- 11 -
2.9.	COVID-COÖRDINATOR.....	- 12 -
2.9.1.	Covidcoördinator.....	- 12 -
2.9.2.	Beheer van besmette personen.....	- 12 -
2.9.3.	Wat bij een coviduitbraak in het museum?.....	- 13 -
3.	RICHTLIJNEN en FASES	- 13 -
3.1.	PRESENTEREN EN TOELEIDEN.....	- 13 -
3.1.1.	Bezoekers/groepen in de tentoonstellingsruimtes.....	- 14 -
3.1.2.	Praktische organisatie van een museumbezoek.....	- 16 -
3.1.3.	Reservatie en betalingen	- 18 -
3.1.4.	Te volgen parcours	- 18 -
3.1.5.	Gidsrondleidingen.....	- 19 -
3.1.6.	Activiteiten	- 19 -
3.1.7.	Online presenteren	- 20 -
3.1.8.	Aanvullende beleving	- 21 -
3.1.9.	Tentoonstellingsproductie	- 21 -
3.1.10.	Bruikleenverkeer.....	- 22 -

3.2.	HERKENNEN EN VERZAMELEN	- 22 -
3.2.1.	Registreren en documenteren	- 22 -
3.2.2.	Erfgoed waarderen, verwerven, afstoten of herbestemmen.....	- 23 -
3.2.3.	Erfgoed verwerven	- 23 -
3.3.	BEHOUDEN EN BORGEN	- 23 -
3.3.1.	Collectiezorg	- 23 -
3.3.2.	Remediërende conservering en restauratie	- 24 -
3.4.	ONDERZOEKEN	- 24 -
3.4.1.	Digitale dienstverlening.....	- 24 -
3.4.2.	Leeszalen en bibliotheken	- 25 -
3.5.	PARTICIPEREN	- 25 -

1. INLEIDING EN SITUERING

De update aan de sectorgids houdt rekening met de beslissingen van het overlegcomité van 23 april. Na een verstrenging in maart volgt een versoepeling in fases voor verschillende sectoren. Er zijn enkele wijzigingen voor onze sector. **Recente aanpassingen aan de gids zijn gemarkeerd in fluogeel.**

Musea zijn kwaliteitsvolle publieke ruimtes voor reflectie, zingeving, vertroosting en ontspanning. Over hun maatschappelijke waarde is er al veel gezegd en geschreven. Wat musea in de huidige context bijzonder maakt, is dat ze die kernwaarden in zowel een vrije als veilige ruimte kunnen garanderen. De zorg voor de kunstwerken en het erfgoed houdt in musea gelijke tred met de zorg voor het publiek en de social distancing die we vandaag dienen te handhaven.

Sinds 18 mei 2020 konden tal van musea na een periode van lockdown dankzij het onderschreven Zevenpuntenplan hun activiteiten hervatten. Het puntenplan werd na de tweede lockdown geactualiseerd tot een **Tienpuntenplan**. Het zorgde ervoor dat musea opnieuw konden openen en, zij het gedeeltelijk, hun reguliere werking vanaf 1 december 2020 konden opstarten.

Het blijft nodig om de musea verder te informeren met de recentste maatregelen en de opgedane kennis en nuttige ervaringen over de grenzen van de instellingen heen te delen. In navolging van andere subsectoren werden richtlijnen opgesteld die toegelicht worden in een *Sectorgids*, specifiek uitgewerkt door en voor musea.¹

Bij het opmaken van deze *Sectorgids* werd vertrokken van de algemeen geldende regels en het generieke *Basisprotocol Cultuur*. Hij werd verder aangevuld met specifiek voor de sector uitgewerkte richtlijnen, tips en voorbeelden die een brede cultureel-erfgoedwerking omvatten en dieper ingaan op de publieke diensten die musea vanuit hun vijf basisfuncties verlenen. Die functies zijn: presenteren en toeleiden, herkennen en verzamelen, behouden en borgen, onderzoeken, participeren.

De inhoud is gebaseerd op de op datum van publicatie gekende maatregelen. Het regelgevend kader evolueert evenwel voortdurend en is onderhevig aan interpretatie. We doen ons best om u in deze publicatie zo correct en volledig mogelijk te informeren, en zullen de publicatie regelmatig actualiseren. De *Sectorgids* is een dynamisch document, ga op regelmatige tijdstippen na of er updates voorhanden zijn.

Het spreekt voor zich dat de meest recente wetgeving of politiereglementen in het kader van de coronabestrijding voorrang krijgen. Dit vademecum dient dan ook gelezen te worden als een schakel binnen een groter geheel van zowel regulerende als adviserende elementen. De besluitvorming van de Nationale Veiligheidsraad en de maatregelen

---

¹ ICOM MUSEUMDEFINITIE: "A museum is a non-profit, permanent institution in the service of society and its development, open to the public, which acquires, conserves, researches, communicates and exhibits the tangible and intangible heritage of humanity and its environment for the purposes of education, study and enjoyment" (bron: <https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/museum-definition/>).

genomen door provinciale en lokale overheden zijn hiërarchisch hoger in rang. Musea kunnen evenwel in samenspraak met de lokale overheid hun werking veilig organiseren.

Verder zijn er nog andere gidsen of protocollen die gevolgd moeten worden (bv. gidsen die maatregelen bevatten voor werknemers), of indien nevenactiviteiten in musea van toepassing zijn (bv. richtlijnen van de horeca of detailhandel in geval van een museumshop of café). Voor recente informatie en aanvullingen en voor een overzicht van gidsen, protocollen en steunmaatregelen verwijzen we naar de coronapagina op de website van FARO: <https://faro.be/corona>.

Deze gids wil ondersteuning bieden om een veilig functioneren van de musea te verzekeren. We roepen iedereen op om de richtlijnen te volgen en de regels goed na te leven, zodat we ook in deze coronatijden volop kunnen genieten van al het moois dat de musea te bieden hebben.

2. ALGEMENE PRINCIPES

Voor alle bezoekers, medewerkers, vrijwilligers en leveranciers van de musea tellen in elke fase van de pandemie **de zes gouden regels** in strijd tegen het coronavirus. Deze worden op verschillende plaatsen aangebracht.

- Respecteer de hygiëneregels.
- Doe uw activiteiten liefst buiten.
- Denk aan de kwetsbare mensen.
- Houd afstand (1,5 m).
- Beperk uw nauwe contacten.
- Volg de regels over bijeenkomsten.

We rekenen op ieders individuele verantwoordelijkheidszin: wie ziek is of onder de quarantaineregels valt, blijft thuis.

2.1. HYGIËNE

Elke organisatie voorziet de nodige maatregelen om een goede hygiëne voor bezoekers, medewerkers, vrijwilligers en leveranciers te waarborgen.

- Regelmatig de **handen wassen** met water en zeep, of ontsmetten met alcoholgel is en blijft een grondregel. Dit moet dus altijd kunnen: voor, tijdens en na een bezoek aan het museum.
- De infrastructuur moet regelmatig **schoongemaakt**/ontsmet worden. Besteed daarbij extra aandacht aan de veelgebruikte contactoppervlakken zoals deurklinken, kranen, enz.
- Bij **touch-elementen in het tentoonstellingsparcours** voorziet u voldoende punten met ontsmettingsmateriaal, zodat de bezoeker bij gebruik de mogelijkheid heeft om de handen te ontsmetten.
- Ook het **materiaal** moet na elk gebruik of minstens dagelijks schoongemaakt of ontsmet worden.
Bijvoorbeeld: audioguides die dagelijks door meerdere personen worden gebruikt, moeten tussendoor telkens ontsmet worden. Een spelkoffer die tijdens een activiteit wordt gebruikt, moet na gebruik telkens schoongemaakt worden.
- Algemene informatie en sensibilisering m.b.t. hygiëne (handen wassen, in de arm niezen, papieren zakdoeken gebruiken ...) wordt actief verspreid.
- Er wordt een **schoonmaakplan** opgemaakt en vastgelegd hoe en wanneer de reiniging en ontsmetting moet gebeuren.

LEESTIP: Voor meer [info over hygiënemaatregelen](#), lees de FARO-brochure [Wegwijzer voor de heropening van musea n.a.v. COVID-19](#).

2.2. SOCIAL DISTANCING

Als algemene regel geldt een minimale afstand van 1,5 meter tussen elk individu. Binnen de privésfeer vervalt deze afstand. Kinderen tot en met 12 jaar moeten onderling geen afstand houden, wel in interactie tot volwassenen buiten het gezin.

Het respecteren van de minimumafstand, waarbij er ook geen begroetingen met fysiek contact gebeuren, is een basisregel. Neem preventieve maatregelen om samenscholingen of wachtrijen aan de inkom te vermijden.

Wanneer de minimale afstand niet gegarandeerd kan worden (bv. onthaal), wordt dit contact actief beperkt in tijd of door een extra bescherm laag onder de vorm van bv. (plexi)glas. Dit laatste vervangt nooit de verplichting tot het dragen van een mondmasker.

Ruimtelijke maatregelen die kunnen voorzien worden:

- fysieke barrière: bv. (plexi)glas ...;
- een circulatieplan: eventueel met invoering van eenrichtingsverkeer of met voorrangregels;
- vloermarkeringen of linten om de afstand of de weg aan te geven of af te sluiten;
- bepaalde zones buiten gebruik stellen (bv. deel van lockers, toiletten ...);
- capaciteitsbeperking in een ruimte (zaal, lift, vestiaire ...);
- meetsysteem of monitoren van aanwezigen.

Organisatorische maatregelen die vandaag

verplicht zijn:

- beperking van bezoekers in plaats en tijd (**verplicht**);
- maatregelen om samenscholing tegen te gaan (**verplicht**);

sterk aanbevolen zijn:

- spreiding van bezoekers a.d.h.v. reservering ticketing en tijdslots;
- digitale alternatieven (monitoring, vergaderen ...).

⇒ Hoe u dit best aanpakt, vindt u in hfst. 3.1.

2.3. MONDMASKERS

- Bezoekers en medewerkers zijn verplicht om mondmasker te dragen.
Vanaf 13/02/2021: “Een mondmasker is een masker zonder uitlaatventiel, uit stof of wegwerpmateriaal, dat nauw aansluit op het gelaat en de neus, mond en kin bedekt, bestemd om besmettingen bij contact tussen personen te voorkomen”. Sjaals of bandana’s e.d. en mondmaskers met ventiel mogen niet meer gedragen worden.
- In alle **publieke binnenruimtes** van het museum, zoals in tentoonstellingszalen, leeszalen en museumshops en tijdens evenementen (momenteel niet toegelaten) zijn mondmaskers momenteel verplicht.
- Bij een individueel tentoonstellingsbezoek **in open lucht** is het verplicht een mondmasker op zak te hebben en verplicht te dragen als de afstand van 1,5 m tussen elk individu niet 100 % kan gewaarborgd worden.
- **Tijdens gidsrondleidingen** buiten (beperkte mogelijkheden zie punt 5.1.3) is een mondmasker verplicht voor de gids (geen faceshield) en de deelnemers.
- Bij een individuele wandeling in openlucht is het verplicht een mondmasker op zak te hebben en is het verplicht dit te dragen als de afstand van 1,5 m tussen elk individu niet 100 % kan gewaarborgd worden, of op drukke plaatsen.
- Een mondmasker kan **altijd en overal** door een overheidsdienst of organisator verplicht worden.
- Voor kinderen **tot en met 12 jaar** gelden in het algemeen minder strenge veiligheidsvoorschriften. Zij moeten geen mondmaskers dragen en ‘onderling’ geen afstand houden.
We raden aan (n.a.v. de verstrengingen in het onderwijs) om mondmaskers **te verplichten voor 10 tot 12 jarigen** zowel tijdens een individueel bezoek als voor groepsactiviteiten.
- Bezoekers die niet in de mogelijkheid zijn een mondmasker te dragen tonen dit aan door een origineel medisch attest. Vraag aan de persoon in kwestie om ten alle tijden afstand te bewaren t.o.v. andere bezoekers. Geef een seintje aan de erfgoedbewakers zodat de persoon niet voortdurend wordt aangesproken.
- Onder bepaalde voorwaarden mag het mondmasker afgezet worden (bv. voor het nuttigen van een drankje).
- Het dragen van een mondmasker is geen alternatief voor social distancing.
- Bij een EHBO-verzorging zijn mondmasker en wegwerphandschoenen verplicht. Pas zowel het materiaal als uw instructies aan om op een coronaveilige manier

EHBO te kunnen verlenen. Voor meer info, consulteer de [informatiefiche over EHBO in coronatijden](#).

2.4. VERLUCHTING EN VENTILATIE

Musea zijn, net als andere organisaties, verplicht om een goede verluchting in de ruimten te verzekeren. Hierbij dient rekening gehouden te worden met het effect van de aerosoltransmissie en de seizoensgebondenheid.

Activiteiten buiten genieten de voorkeur omdat daar in principe een goede natuurlijke verluchting is. Binnen in het gebouw genieten grote en goed geventileerde ruimtes de voorkeur. Zorg door **natuurlijke buitenluchtverluchting** of door **mechanische ventilatie** voor regelmatige en voldoende verluchting van de binnenruimtes.

Musea **zonder klimaatinstallaties** maken een verluchttingsplan op dat rekening houdt met de grootte van de ruimtes, het aantal bezoekers en de impact op de collectie. Regelmatig de ruimtes verluchten, zeker de kleinere ruimtes, is en blijft noodzakelijk. Open de ramen, maar hou indien mogelijk de binnendeuren gesloten. Op die manier wordt verhinderd dat de lucht van de ene ruimte naar de andere stroomt. Maak geen gebruik van individuele ventilatoren die het virus verder kunnen verspreiden.

Musea **met klimaatinstallaties** moeten in theorie geen aanpassingen doen, maar controleren bij voorkeur dubbel of de installaties goed onderhouden zijn en de filters afdoende werken. Moeten filters vervangen worden, doe dit dan op een veilige manier en kies voor een efficiënte filter.

LEESTIPS: <https://www.idewe.be/-/hvac-corona> en <https://www.ingenium.be/nl/nieuws/129/post-covid-10-tips-voor-een-veilige-heropstart>

2.5. TOEGANKELIJKHEID

Volg de richtlijnen met betrekking tot hygiëne en het gebruik van het sanitair, zodat toiletten toegankelijk blijven. Probeer indien mogelijk ook de nood tot openbaar toilet op te vangen.

Hou de liften toegankelijk voor wie ze nodig heeft, mits het toepassen van de nodige hygiënemaatregelen.

2.6. MEDEWERKERS EN BEZOEKERS

2.6.1. Kinderen

Voor kinderen tot en met 12 jaar gelden in het algemeen minder strenge veiligheidsvoorschriften. Wij verwijzen voor de meest recente bepalingen rond de doelgroep jeugd naar de [websites](#) van het Dep. CJM en van De [Ambrassade](#).

2.6.2. Risicogroepen

Het is en blijft belangrijk dat we **bepaalde risicogroepen**, die een hoger risico op een ernstige covidinfectie hebben, blijven beschermen. De experts benoemen twee belangrijke risicogroepen:

- **ouderen**: voor het betrekken van deze doelgroep stelde het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een [charter](#) met richtlijnen en afspraken op;
- **personen met een ernstige onderliggende medische aandoening** (bv. hart- en vaatandoeningen of verlaagde immuniteit): het risico is sterk afhankelijk van de aard en complexiteit van de onderliggende problematiek, en wordt best met de behandelende arts besproken.

Het is de verantwoordelijkheid van de organisatie én het individu² om het risico goed in te schatten en ernaar te handelen.

2.6.3. Zieken

Personen die ziek zijn, die de laatste zeven dagen klachten hebben gehad die aan een covidinfectie doen denken, of waar in de naaste omgeving (partner, gezin) zieken of ziektesymptomen zijn waargenomen kunnen de musea niet bezoeken.

2.6.4. Vrijwilligers

Er zijn momenteel geen bijzondere regels meer over vrijwilligerswerk in tijden van corona, waardoor de musea deze bij voorkeur zoveel mogelijk laten gelijklopen met de regels voor de eigen medewerkers. Op deze manier creëert u niet alleen eenduidigheid in de organisatie, maar geeft u ook zichtbaar mee welke essentiële rol de vrijwilligers opnemen in de organisatie. Voor vrijwilligers gelden dezelfde richtlijnen als voor vaste medewerkers. Frontoffice is toegelaten als deze taken cruciaal zijn om de dienstverlening te garanderen in combinatie met veiligheid, hygiëne en onderhoud.

Om in regel te zijn met de attesten voor verplaatsingsregels/thuiswerkregels maakt u geen tewerkstellingsattest op (zoals voor contractuele werknemers), maar een specifiek attest voor de vrijwilliger waarin wordt vermeld welke functie wordt uitgeoefend, wanneer en van/naar (enkel tussen woonplaats/werkplek) verplaatsingen worden toegestaan.

Tracht een communicatielijntje te behouden met de vrijwilligers, zodat ook zij informatie blijven ontvangen over de geldende maatregelen.

Voor meer info verwijzen we door naar [Vrijwilligerswerk](#) en [Vlaanderen vrijwilligt](#).

2.6.5. Jobstudenten en stagiairs

Jobstudenten en stagiairs kunnen tijdens hun stageperiode ingezet worden in de dagelijkse werking van het museum. Het museum hanteert voor stagiairs dezelfde maatregelen als

---

² Medische fiches of een verklaring op eer kunnen, afhankelijk van de situatie, een werkwijze zijn om ook de individuele verantwoordelijkheid te stimuleren.

voor de eigen werknemers. De maatregelen worden voor de aanvang van de stage kenbaar gemaakt aan zowel stagiair als opleidingsorgaan.

Om in regel te zijn met de attesten voor verplaatsingsregels/thuiswerkregels maakt u geen tewerkstellingsattest op (zoals voor contractuele werknemers), maar een specifiek attest voor de jobstudent of stagiair waarin wordt vermeld welke functie wordt uitgeoefend, wanneer en van/naar (enkel tussen woonplaats/werkplek) verplaatsingen worden toegestaan.

Voor meer info verwijzen we door naar de regels van onderwijs voor [studenten](#) en [volwassenonderwijs](#).

2.6.6. Medewerkers

Voor meer toelichting voor werknemers verwijzen we door naar [Veilig werken. Generieke gids om de verspreiding van COVID-19 op het werk tegen te gaan](#) van de FOD WASO. De gids beoogt concrete en haalbare preventiemaatregelen aan te reiken ter ondersteuning van werkgevers en ter bescherming van werknemers op het werk, bij thuiswerk, tijdens de verplaatsingen naar en van de werkplaats of tijdens andere werkgerelateerde activiteiten. Thuiswerk is verplicht als de functie er zich toe leent; voor meer info hierover verwijzen we door naar de website van de [Vlaamse overheid](#).

2.7. VERPLICHTE DOCUMENTEN

Elke organisatie is verplicht om een aantal documenten op te maken die worden goedgekeurd door een preventieadviseur. Een museum dat niet onder de bevoegdheid van een stad of overheid valt, is normaal gezien wel aangesloten bij een externe preventiedienst (IDEWE, Mensura, CLB Group ...) die kan adviseren en ondersteunen.

- **Een risicoanalyse** met betrekking tot de bezoeker, de locatie, de aard van de activiteit, de verplaatsing voor, tijdens en na de activiteit, enz. Op basis van de inschatting van de risico's kunt u:
  - beslissen of het veilig (en haalbaar) is om een bezoek, de werking of activiteit op te starten;
  - de nodige maatregelen treffen om alles op een zo veilig mogelijke wijze te organiseren.
- Elke organisatie moet eveneens voor elke (soort) activiteit **een draaiboek** voorzien waarin de activiteit zelf in al haar aspecten (locatieplan, materiaallijst, tijdsschema ...) en alle bijhorende veiligheidsmaatregelen worden opgenomen. Deze maatregelen bieden een antwoord om gepast om te gaan met de risico's die in de analyse naar boven zijn gekomen.

Elk museum werkt dus, op maat van de eigen werking, alle meegegeven richtlijnen uit in het draaiboek. Het omvat de volledige museale werking, dus ook voor de activiteiten waarvoor naar een ander protocol wordt verwezen.

Dit draaiboek is belangrijk:

- als basisdocument bij de voorbereidingen: aandachts- en knelpunten worden makkelijker op voorhand gedetecteerd;
- als houvast voor medewerkers (en voor bv. freelancegidsen, vrijwilligers of partners waarmee wordt samengewerkt): zij weten op die manier eenduidig wat de richtlijnen zijn;
- als bewijs voor de (lokale) overheid dat de heropstart volgens het principe van de goede huisvader werd aangepakt.

De risicoanalyse en draaiboeken van elke organisatie fungeren als zelfcontrolesysteem. Voor een tweedelijns toezicht verwijzen we enerzijds naar externe preventiediensten die toezicht kunnen houden op de maatregelen, en anderzijds naar de openbare besturen. Zie onder meer: <https://www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/handhaving-en-lokale-politie>.

CERM & CIRM

- **Covid Event Risk Model (CERM):**
Momenteel wordt gewerkt aan een CERM 2021. Het huidige CERM dat sinds juli 2020 ter beschikking staat kan intussen nog altijd gebruikt worden. Het CERM helpt om een event COVID-veiliger te maken. Het behalen van een groen CERM-label betekent niet dat een event zeker kan plaatsvinden. De finale beslissingsbevoegdheid ligt altijd bij de lokale overheden en hangt ook af van al dan niet tijdelijke beslissingen en maatregelen die zijn genomen op lokaal, provinciaal of federaal niveau.
- **Covid Infrastructure Risk Model (CIRM):**
CIRM is ontwikkeld voor uitbaters van een permanente sport-, culturele en evenementeninfrastructuur zoals theaters, concertzalen, evenementenhallen en congreslocaties. Het CIRM is een checklist die uitbaters toelaat om via een vragenlijst, aan de hand van een aantal veiligheidsparameters, hun permanente infrastructuur te screenen op de COVID-19-veiligheidsrisico's. Het CIRM beroept zich (deels) op dezelfde set parameters als het COVID Event Risk Model (CERM), maar focust zich op hoe de infrastructuur zich leent tot het COVID-veilig organiseren van evenementen. Aanvragen bij het CIRM-loket dienen te worden ingediend door de lokale besturen.
Voor meer info zie: <https://www.covideventriskmodel.be>

2.8. COMMUNICATIE

Het is belangrijk om alle betrokkenen (bezoekers, personeel, leveranciers, vrijwilligers ...) duidelijk op voorhand (via website) én ter plaatse te informeren over:

- de deelnamevoorwaarden (wie wel/niet, reservaties ...);
- de algemene en specifieke veiligheidsmaatregelen, zowel voor als tijdens het museumbezoek;
- de concrete afspraken over wat hen te doen staat indien ze ziek worden na het bezoek.

Voorzie eveneens meertalige toelichting van de verschillende maatregelen of gebruik duidelijke iconen/pictogrammen.

De communicatie kan aan de hand van affiches, opleidingen, info op de websites, mondelinge briefings en dergelijke meer. Organiseer indien nodig een try-out. Herhaal regelmatig de maatregelen. Het respecteren van de maatregelen moet opgevolgd worden. Indien de maatregelen niet correct worden nageleefd, dient er bijgestuurd te worden.

Tijdens de tentoonstellingsbezoeken en activiteiten zijn het vooral de (zaal)begeleiders die de situatie moeten evalueren en bijsturen. Voorzie voor hen de nodige instructies en ondersteuning, eventueel in de vorm van een opleiding of infosessie.

LEESTIP: Voor meer info m.b.t. communicatie lees de FARO-brochure [Wegwijzer voor de heropening van musea n.a.v. COVID-19](#).

2.9. COVIDCOÖRDINATOR

2.9.1. Covidcoördinator

Elke organisatie stelt een duidelijke **covidcoördinator** aan, op niveau van de organisatie én activiteit. Die persoon is voor, tijdens en na de activiteit het aanspreekpunt voor de opvolging van de verschillende veiligheidsmaatregelen. Deze persoon staat met naam en contactgegevens in het draaiboek. De covidcoördinator voor de organisatie wordt ook kenbaar gemaakt op de website van de organisatie, zodat de contactcenters weten wie ze moeten contacteren indien nodig.

2.9.2. Beheer van besmette personen

Elke organisatie beschrijft in het draaiboek hoe om te gaan met **besmette personen**. Dit kan, al naargelang het geval, gaan over bezoekers, deelnemers aan gidsrondleidingen of workshops, personeel, leveranciers, vrijwilligers ...

In elk geval gelden de volgende bepalingen:

- Wie zich ziek voelt, blijft thuis.
- Individuele bezoekers worden best altijd geregistreerd via reservatie of maken gebruik van de 'Coronalert' app.
- Groepsdeelnemers: de contactgegevens van elke deelnemer zijn gekend bij de organisator van de activiteit, die de gegevens minstens 14 dagen bewaart.
- Voor personeel en vrijwilligers volgt men de betreffende procedure van FOD WASO: <https://werk.belgie.be/nl/nieuws/hoe-ga-ik-als-werkgever-om-met-werknemers-die-corona-griepsymptomen-vertonen>.

Beschrijf welke maatregelen voorzien worden inzake **contact tracing**. Het kan daarbij gaan om het bijhouden van deelnemerslijsten of het gebruik van de 'Coronalert' app, om de activiteit veilig te organiseren of om de contact tracing nadien te vergemakkelijken.

2.9.3. Wat bij een coviduitbraak in het museum?

Bij een besmetting in uw organisatie onder het personeel: de besmette werknemer gaat in quarantaine en laat zich testen. Werknemers die in nauw contact geweest zijn (minstens 15 minuten op minder dan 1,5 meter afstand, zonder mondkap) met de besmette persoon raadt u beter aan om van thuis uit te werken, indien mogelijk, of om zich 10 dagen in quarantaine te plaatsen. Contacteer de bedrijfsarts of de interne/externe dienst voor preventie en bescherming op het werk die u hierover het beste kan adviseren.

Bij een besmetting in uw organisatie onder de bezoekers: neem de nodige maatregelen en verleen actief medewerking aan eventuele contact tracing in overleg met de bedrijfsarts of de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk, en informeer de betrokken (lokale) voogdijoverheden. Worden er meer besmettingen binnen uw organisatie vastgesteld, dan brengt de externe dienst de regionale gezondheidsautoriteiten op de hoogte. Voor meer informatie, zie [hier](#).

Voor de recentste preventiemaatregelen op het werk en de arbeidsrechtelijke gevolgen verwijzen we naar de website voor [ondernemingen](#).

3. RICHTLIJNEN en FASES

De richtlijnen zijn geënt op de **vijf museale basisfuncties**: presenteren en toeleiden, herkennen en verzamelen, behouden en borgen, onderzoeken, participeren.

3.1. PRESENTEREN EN TOELEIDEN

Onder de functie 'presenteren en toeleiden' wordt het delen van cultureel erfgoed met erfgoedgemeenschappen, met het grote publiek of met specifieke doelgroepen bedoeld via presentatie, toeleiding, educatie en door het beschikbaar te maken voor raadpleging en gebruik. Het gaat dus over: (1) 'traditionele' publiekswerking: tentoonstellingen, presentaties, lezingen, educatieve werking en over het (2) beschikbaar stellen van en toeleiden naar collecties voor gebruik en hergebruik.

3.1.1. Bezoekers/groepen in de tentoonstellingsruimtes

Musea en erfgoedinstellingen moeten zich momenteel concentreren op individueel bezoek aan presentaties of leeszalen. Groepjes zijn slechts mogelijk onder voorwaarden en telkens gescheiden van de individuele bezoekersstroom (zie meer info hieronder).

Activiteiten zonder publiek (bv. repetities, digitale optredens, ...) kunnen zowel binnen als buiten doorgaan.

▪ **Individuele bezoekers:**

Musea richten zich vandaag voornamelijk nog steeds tot **individuele bezoekers**. Hiermee bedoelen we bezoekers die op eigen initiatief en in een eigen gekozen beperkte groepering het museum komen bezoeken.

De individuele bezoekers zijn zowel binnen als buiten steeds zelf verantwoordelijk om de wettelijke bepalingen (o.a. mondkemperplicht) en de nodige social distancingsregels onderling te respecteren.

Voorbeeld:

Binnen: Een bezoeker alleen of binnen een privé-bubbel (= gezinsbubbel + 1 duurzaam nauw contact/knuffelcontact).

Buiten: Een bezoeker alleen of binnen een privé-bubbel (= gezinsbubbel + 1 duurzaam nauw contact/knuffelcontact) of een 'buitenbubbel' van **max. 10** (i.p.v. 4) personen, kinderen tot 12 jaar tellen niet mee.

▪ **Groepen:**

Met groepen bedoelen we een groep die een georganiseerd bezoek brengt. Het wetgevend kader wordt hier gevolgd m.b.t. 'georganiseerde activiteiten'. Groepen volwassenen (+18jaar) zijn momenteel niet toegelaten.

Voor schoolgroepen of georganiseerde groepen kinderen/jongeren gelden andere regels (zie hieronder).

▪ **Voor schoolbezoeken** gelden de regels van het onderwijs.

Sinds de heropening van de scholen op 19/4 zijn opnieuw **extra-muros daguitstappen** (zowel buiten als binnen) toegestaan onder dezelfde voorwaarden als voor de 'paasverstrengingen'.

In het kader van een cultuureducatieve activiteit zijn o.a. gidsrondleidingen en andere cultuuractiviteiten (bv. workshops) mogelijk voor kinderen en jongeren tot en met 18 jaar in schoolverband. De onderwijsplek wordt verlegd buiten het schooldomein, er zijn echter voorwaarden aan verbonden:

- De klasbubbel blijft maximaal gerespecteerd
- Tijdens de uitstap wordt geen contact gemaakt met andere mensen. Dit wil oa zeggen dat klasbubbels zich niet mengen met andere bubbels of met individuele bezoekers tijdens een tentoonstellingsbezoek of activiteit.

Tijdens een tentoonstellingsbezoek in een museum:

- met een vast tentoonstellingsparcours kan er voldoende afstand gehouden worden door voldoende tijd te programmeren tussen de slots zodat de groepen en individuele bezoekers zich niet mengen.
- in een museum waar er geen vast parcours is kan je best een apart dagdeel voorzien of een ruim tijdslot voor de verschillende type bezoekers.
- de minimale afstand van 1,5m wordt gegarandeerd tussen de gids en de klasbubbel
- Gidsrondleidingen binnen zijn mogelijk voor kinderen en jongeren tot en met 18 jaar hieraan zijn voorwaarden verbonden, zie meer punt 3.1.5.
- De eerder omschreven geldende maatregelen, sanitaire voorzieningen, social distancing, mondkemperplicht, etc... moeten gevolgd worden.
- Reserveren is verplicht.

Voor meer info consulteer de [website](#) van het Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming.

- **Voor kinderen tot en met 12 jaar** in het kader van een georganiseerde jeugdactiviteit gelden de specifieke regels van jeugdwerk.

- **Activiteiten of groepsbezoeken buiten kunnen plaatsvinden:**

Tot 7 mei voor groepen van **10 kinderen** (exclusief begeleiding museum/jeugdwerk).

Vanaf 8 mei voor groepen van **25 kinderen** (exclusief begeleiding museum/jeugdwerk).

- **Activiteiten of groepsbezoeken binnen kunnen doorgaan:**

Zowel voor als na 8 mei voor groepen van max. **10 kinderen** (exclusief begeleiding museum/jeugdwerk).

Vanaf **25/6** gaan de zomerregels in voor jeugdactiviteiten **met bubbels van max. 50 deelnemers**, steeds onder voorwaarde van de virologische situatie. Meer info volgt op de website van [De Ambrassade](#).

Richtlijnen:

- Activiteiten, groepsbezoeken of gids(rondleidingen) worden bij voorkeur buiten georganiseerd.
- Indien de beschikbare oppervlakte van de locatie en andere voorwaarden het toelaten, zijn meer groepen tegelijkertijd mogelijk.
- Zorg ervoor dat verschillende groepjes kinderen zich niet mengen met elkaar en de extra bezoekersstroom van de individuele bezoekers.
- Ouders of niet-professionele begeleiders zijn niet toegestaan.
- Voor gidsrondleidingen zie punt 3.1.5.
- Het wordt aangeraden aan ouders en kinderen om max. 1 aanbod per week te kiezen.

- Alle andere geldende maatregelen rond deelnamevoorwaarden, hygiëne en activiteiten blijven gelden.

- Voor **jongeren van 13 tot en met 18 jaar** in het kader van een georganiseerde jeugdactiviteit gelden de specifieke regels van jeugdwerk.
  - **Activiteiten of groepsbezoeken buiten kunnen doorgaan:**
    - Tot 7 mei voor groepen van **10 kinderen** (exclusief begeleiding museum/jeugdwerk).
    - Vanaf 8 mei voor groepen van **25 kinderen** (exclusief begeleiding museum/jeugdwerk).
  - **Activiteiten of groepsbezoeken binnen kunnen momenteel nog NIET doorgaan.** Mogelijk pas vanaf 25/6, meer info volgt later.

Vanaf **25/6** gaan de zomerregels in voor jeugdactiviteiten **met bubbels van max. 50 deelnemers**, steeds onder voorwaarde van de virologische situatie. Meer info volgt op de website van [De Ambrassade](#).

Richtlijnen:

- Zorg ervoor dat verschillende groepjes jongeren zich niet mengen met elkaar en de extra bezoekersstroom van de individuele bezoekers.
- Ouders of niet-professionele begeleiders zijn niet toegestaan.
- Voor gidsrondleidingen zie punt 3.1.5.
- Het wordt aangeraden om max. 1 aanbod per week te kiezen.
- Alle andere geldende maatregelen rond deelnamevoorwaarden, hygiëne en activiteiten blijven gelden.

Opmerkingen:

- Het aantal kinderen per groep hangt uiteraard af van de infrastructuur of beschikbare plaats(en) om de activiteiten veilig te organiseren, de aantallen per groep worden mogelijks beperkt.
- Indien musea op basis van de eigen risicoanalyse concluderen dat het niet veilig is om groepen (kinderen of jongeren) te ontvangen, kunnen zij uiteraard beslissen om deze niet toe te laten.
- Hanteer voor begeleider en kinderen de geldende hygiënemaatregelen en bij het brengen/ophalen door ouders de geldende veiligheidsmaatregelen.

Voor meer info en de meest recente bepalingen verwijzen we door naar [De Ambrassade](#).

3.1.2. Praktische organisatie van een museumbezoek

Het **aantal individuele personen** per bezoek is afhankelijk van uw risicoanalyse.

Daarbij zijn bepalend:

- Het maximum aantal toegelaten bezoekers per m², vandaag is dit **1p/10m²**.
- De locatie: het vloeroppervlak van de publieke ruimtes zoals de onthaalzone, tentoonstellingszalen, vestiaires, toiletten, liften, enz. Ga uit van de kleinere ruimtes en doorgangen in het gebouw als referentiepunt.
- Social distancing: hou er telkens rekening mee dat op de gehele looproute een veilige afstand van 1,5 m mogelijk moet blijven tussen elke persoon, voor kinderen tot 12 jaar zijn er soepelere regels.

Het maximum aantal toegelaten personen per m², de locatie, een veilige afstand en de gemiddelde doorlooptijd die bezoekers nodig hebben om de tentoonstelling te bezoeken bepalen het **aantal personen per tijdsblok**.

Om het aantal bezoekers per volume en tijdslot strikt onder controle te houden, zetten musea een uitgebreid scala van middelen in, rekening houdend met de eigen diensten en voorzieningen. Deze kunnen variëren van '**tijdslots**' via het eigen online ticketing-systeem tot telefonische reservaties bij de balie. Zie meer toelichting over reserveren en ticketing in het volgende hoofdstuk.

Richtlijnen:

- De nodige maatregelen worden genomen zodat bezoekers **elkaar niet kunnen kruisen**, tenzij een veilige afstand kan worden gewaarborgd. Ook in semipublieke ruimtes waarvoor geen ticket nodig is (binnentuinen enz.) kunnen musea aan bezoekers beperkende maatregelen opleggen.
- Het gebruik van **liften** moet ontmoedigd worden. Indien noodzakelijk best door 1 persoon, al dan niet met begeleider (sta rug aan rug), of gezin per keer. De beperking hangt af van het liftoppervlak.
- Voorzie op **trappen** eenrichtingsverkeer of voorrangregels en reinig regelmatig de contactoppervlakken.
- Toegang tot **vestiaires** en **toiletten** wordt gereguleerd door communicatie en/of medewerkers die toezicht houden. Een deel van de lockers of toiletten wordt onbruikbaar gemaakt, bezoekers worden beperkt toegelaten. Respecteer social distancing voor de wachtenden.
- Op strategische plaatsen in het museumcomplex wordt aan bezoekers en medewerkers het nodige **beveiligings- en sanitair materiaal** aangeboden in overeenstemming met de algemene voorschriften. De nodige sanitizers worden aangebracht zodat instrumenten voor publieksbemiddeling (touchscreens, toepassingen met trekladen, tablets ...) veilig kunnen worden gebruikt.
- Musea bieden het unieke voordeel dat **publieksbegeleiders** in de onthaalruimtes en de museumzalen kunnen zorgen voor een essentiële '*human factor*'. In deze uitzonderlijke periode zullen deze publieksbegeleiders niet alleen zorg dragen voor voldoende afstand tussen de bezoeker en de objecten, maar ook voor voldoende afstand tussen bezoekers onderling. De medewerkers worden uitgebreid gebriefd over de bijkomende maatregelen zodat zij bezoekers maximaal kunnen bijstaan en ook toekijken op de naleving van de aangepaste regels.
- Musea communiceren over alle maatregelen helder op de eigen website, in en rond het museum.

- Hou het aantal contacten tussen mensen zoveel mogelijk beperkt. Organiseer de werking/activiteiten rekening houdend met die filosofie, bijvoorbeeld bij groepsindeling, verdeling begeleiders, enz. Hou daarbij ook specifiek rekening met de eerder omschreven risicogroepen en vermijd zoveel mogelijk het 'mixen' van generaties.

LEESTIPS:

Voor meer tips over de praktische organisatie van museale ruimtes, lees de [FARO-brochure](#).

Voor meer tips over de organisatie van specifieke ruimtes, lees de [generieke gids](#) voor organisaties.

3.1.3. Reservatie en betalingen

Het is vandaag sterk aanbevolen om individuele tentoonstellingsbezoekers vooraf te laten reserveren. Zo houdt u het aantal personen beheersbaar en hoeven bezoekers zich niet nodeloos te verplaatsen indien de maximumcapaciteit werd bereikt. De tijdsloten voor een tentoonstellingsbezoek blijven van toepassing, zodat de bezoekersstromen onder controle blijven. Schoolgroepen en groepjes kinderen en jongeren in het kader van een georganiseerde activiteit zijn verplicht te reserveren.

- Men kan reserveren via een ticketsysteem, telefonisch of per mail (niet in elk museum zijn alle media mogelijk).
- Ook als er recht is op gratis toegang, dienen bezoekers te reserveren.
- Ter plaatse een ticket aankopen is nog mogelijk. De bezoeker is dan sterk afhankelijk van het aantal beschikbare plaatsen per tijdslot.
- Werk samen met partners om kwetsbare groepen te bereiken en hou een bepaald percentage van de plaatsen vrij voor deze kansengroepen of voor late beslissers.
- Alle betalingen ter plaatse gebeuren prioritair met elektronische middelen, bij voorkeur 'contactless'.

Door bezoekers te laten reserveren verzamelt u de nodige gegevens. Met het oog op mogelijk later contactonderzoek is de organisator verplicht om minstens 14 dagen de contactgegevens (minstens naam, telefoonnummer en/of e-mailadres) van alle deelnemers (inclusief begeleiders en eventuele externe actoren) te bewaren. Doe dat conform de principes van de GDPR.

LEESTIP: voor meer info over ticketreservaties, lees de [FARO-brochure](#).

3.1.4. Te volgen parcours

Bezoekers een opgelegd vast parcours laten volgen kan een middel zijn om de bezoekersstromen onder controle te houden, het kruisen van bezoekers te beperken en ervoor te zorgen dat de algemene regels inzake social distancing makkelijker worden gevolgd. Zowel ruimtelijke als organisatorische maatregelen kunnen ingezet worden als hulpmiddel voor dit doel. Zie meer onder hoofdstuk 3.2. van deze *Sectorgids*.

3.1.5. Gidsrondleidingen

In verschillende ministeriële besluiten wordt gesteld dat in de inrichtingen of onderdelen van inrichtingen die behoren tot de culturele, recreatieve en evenementensector die niet moeten gesloten worden voor het publiek, enkele minimale regels moeten nageleefd worden, waaronder: de activiteit moet zo worden georganiseerd dat samenscholingen worden vermeden.

In dit opzicht zijn **gidsrondleidingen vandaag beperkt toegestaan** mits het hanteren van de geldende regels en richtlijnen.

In openlucht:

Gidsrondleidingen buiten kunnen voor:

- Buitenbubbels **van max. 10 personen** (= 9 personen + 1 gids), kinderen tot 12 jaar tellen niet mee.
- **Klasbubbels** (zowel voor basis- als secundair onderwijs) in het kader van een extra-murosactiviteit
- Kinderen en jongeren in een **georganiseerd vrijetijdsverband**, zie max. aantallen per groep op p. 15.
- Het principe van **een 'gids op een vaste plek'** buiten is mogelijk, zorg ervoor dat hierbij geen samenscholing ontstaat.
- Het blijft belangrijk om onderling 1,5m afstand te houden en de mondkemperplicht blijft van kracht.

Binnen:

Rondleidingen binnen kunnen voor:

- Klasbubbels (zowel voor basis- als secundair onderwijs) in het kader van een extra-murosactiviteit.
- Groepjes kinderen tot en met 12 jaar in het kader van jeugdwerkactiviteiten, **max 10 kinderen** + begeleiding/gids.

LEESTIP: Richtlijnen rond gidsrondleiding kan je nalezen op deze [FAQ](#).

3.1.6. Activiteiten

Musea hebben, naast de mogelijkheden om vaste en tijdelijke collectiepresentaties te bezoeken, nog een uitgebreide programmatie om hun werking verder uit te diepen of te verbreden, bv. via vernissages, lezingen, workshops, enz.

Vandaag zijn deze activiteiten **BINNEN** voor volwassenen niet toegestaan.

Er zijn binnen enkel activiteiten mogelijk binnen de contouren van jeugdwerk en in het kader van een extra-murosactiviteit voor scholen. Voor meer info en de meest recente bepalingen verwijzen we door naar hfst. 3.1.1.

Het Overlegcomité besliste om het 'buitenplan' vanaf 8 mei in werking te stellen. Wat is er mogelijk?

Vanaf 8 mei:

- Georganiseerde BUITENactiviteiten tot **25 personen** zijn toegestaan (o.a. workshops, repetities, sociaal-culturele activiteiten (voor leden) ...)
  - met mondmasker
  - op gepaste sociale afstand (min. 1,5m) van elkaar
  - zittende of staande activiteit
- BUITENevents tot **50 personen** zijn toegestaan (o.a. evenementen, culturele voorstellingen met publiek)
  - met mondmasker
  - op gepaste sociale afstand (min. 1,5m)
  - zittende activiteit
- Alle voorwaarden en richtlijnen zijn nog niet gekend. Zodra deze zijn opgenomen en gepubliceerd in een MB (enkele dagen voor 8/5) worden ze ook in deze gids aangepast.

Vanaf juni:

- Culturele buitenactiviteiten tot 200 personen zijn toegestaan (onder voorwaarden)
  - met mondmasker
  - op gepaste sociale afstand (min. 1,5m)
  - zittende activiteit
- Culturele binnenactiviteiten tot max. 75% capaciteit van het CIRM-attest met een max. van 200 personen zijn toegestaan (onder voorwaarden, nl. 80% vaccinatiegraad van de meest kwetsbaren en bezettingsgraad van 500 bedden op intensieve zorgen)
  - met mondmasker
  - op gepaste sociale afstand (min. 1,5m)
  - zittende activiteit

LEESTIP: Voor meer info zie [Sectorgids van de Professionele kunsten](#)

3.1.7. Online presenteren

Omwille van strenge maatregelen tijdens de coronapandemie konden heel wat musea tijdens bepaalde periodes hun deuren niet openen voor bezoekers. Om hun band met hun publiek niet te verliezen of bepaalde tentoonstellingen toch nog 'bezoekbaar' te maken, creëerden heel wat organisaties allerlei formats om de inhoud van de tentoonstelling vanop afstand te delen. Het spreekt voor zich dat de beperkende maatregelen hierbij niet van toepassing zijn. Toch is het interessant om kort in te gaan op het thema.

Sinds de pandemie is er een ware digitale transitie aan de gang; bij de ene organisatie werd die al uitgebreider en geavanceerder aangepakt dan bij de andere. Het blijft echter essentieel om tijdens de pandemie (én erna) op dit thema creatief en met de beschikbare middelen te blijven inzetten. Ook na de pandemie zullen deze digitale toepassingen een rol blijven spelen in het brede veld en de samenleving.

Enkele voorbeelden van hoe men online kan presenteren, context of services aanbieden:

- social media posts;
- liverondleidingen;
- video content meegeven (YouTube, Vimeo ...);
- virtual tours (360° technologie, 3D-tentoonstellingen...);
- online expo's (Google Arts & Culture ...);
- objecten toevoegen aan online collecties;
- diversen zoals: podcasts, live artist talks, quizzen, wedstrijden, online leerprogramma's, enz.;
- webshop.

LEESTIP: voor meer info over online tentoonstellen, lees de [FARO-brochure](#).

3.1.8. Aanvullende beleving

Musea creëren een totaalbeleving door ook horeca en/of een shop te integreren in hun werking. De regels:

- museumcafés volgen naast de regels voor musea ook de [regels voor horeca](#); Vanaf 8/5 heropening van de terrassen (onder voorwaarden). Drankgelegenheid aanbieden bij activiteiten is vanaf dan ook mogelijk onder voorwaarden:
  - Inrichting van tijdelijk terras
  - Opvolging van regels horeca
  - Toestemming nodig van het lokaal bestuur
- museumshops volgen naast de regels voor musea ook de [regels voor detailhandel](#). Vanaf 26/04 is winkelen zonder afspraak en vergezeld door 1 gezinslid opnieuw mogelijk.

3.1.9. Tentoonstellingsproductie

Om bezoekers te kunnen toeleiden naar vaste collectiepresentaties en/of tijdelijke tentoonstellingen wordt door het eigen museum personeel (én leveranciers) veel werk achter de schermen verzet. In periodes van verplicht telewerk moet bekeken worden voor wie en wanneer aanwezigheid op de werkvloer mogelijk is. Concreet moeten minimaal deze zaken uitgevoerd kunnen worden:

- musea moeten actief alle voorbereidingen kunnen treffen voor o.a. pre- en postproductie van tentoonstellingen;
- overleg (zowel met collega's als met externen) en vergaderingen zijn essentieel, maar worden beperkt in tijd en aantal en men gaat op zoek naar alternatieve manieren voor samenkomsten (bv. digitale communicatiemiddelen);

- musea moeten te allen tijde hun medewerkers (technisch, productioneel ...) op de werkvloer kunnen inzetten voor op- en afbouw en onderhoud van tentoonstellingen.

3.1.10. Bruikleenverkeer

Voor het opstellen van tentoonstellingen worden eigen collectiestukken of stukken van andere instellingen of privépersonen geleend. Andersom is dat ook het geval, er is bruikleenverkeer naar derden, zowel in binnen- als buitenland. Bruikleenverkeer in twee richtingen (inkomend en uitgaand) zijn essentiële verplaatsingen en moeten kunnen plaatvinden, net als het ontvangen van koeriers, art-handlers en bruikleengevers uit binnen- en buitenland.

- Bruiklenen zijn onderhevig aan de **regels voor verplaatsing**. Ga goed na wat deze regels en de quarantainemaatregelen betreffen voor zowel binnenlandse als buitenlandse bruiklenen.
- Een kunsttransport wordt in de meeste landen aanzien als een essentiële en dus toegestane vorm van verplaatsing, maar het is niet uitgesloten dat het collectiestuk of zelfs de begeleider van het transport ter plaatse of in België in **quarantaine** moet.
- Musea houden dus best rekening met een langere op- en afbouwtijd voor tentoonstellingen.
- Musea proberen het aantal verplaatsingen ook actief te beperken door kunsttransporten te bundelen of digitaal te laten begeleiden.

Voor meer info verwijzen we naar [verplaatsingen en reizen](#) en naar de website van de FOD [Buitenlandse Zaken](#).

3.2. HERKENNEN EN VERZAMELEN

De functie herkennen en verzamelen omvat het benoemen, in kaart brengen, registreren, documenteren, waarderen, verwerven, selecteren en herbestemmen van cultureel erfgoed. Het gaat dus over: (1) erfgoed herkennen, in kaart brengen en documenteren, (2) registreren in overeenstemming met (internationale) standaarden (per deelsector), (3) waarderen: bepalen van de erfgoedwaarde(n), in samenspraak met de cultureel-erfgoedgemeenschap, (4) verwerven, selecteren en afstoten/herbestemmen: belang van het collectieplan.

3.2.1. Registreren en documenteren

Het registreren en documenteren van collectiestukken is een essentiële taak van een museum. Deze taken kunnen deels in het museum en deels van thuis uit uitgevoerd worden.

3.2.2. Erfgoed waarderen, verwerven, afstoten of herbestemmen

Erfgoed waarderen, afstoten of herbestemmen is een essentiële taak van een museumwerking. Deze participatieve werking tijdens een pandemie organiseren is een grote uitdaging. Tijdens een 'normaal' traject worden immers zowel museummedewerkers als de erfgoedgemeenschap (een heterogene groep van mensen) samengebracht. Dezelfde werkwijze blijven hanteren met fysieke samenkomsten is niet mogelijk, en musea moeten op zoek gaan naar andere manieren om erfgoed te waarderen. Lees ook verder in hfst. 4.5 Participeren.

3.2.3. Erfgoed verwerven

Erfgoed verwerven moet mogelijk blijven. Musea moeten in alle veiligheid contacten kunnen onderhouden met veilinghuizen, privéverzamelaars en schenkers. In eerste instantie digitaal, i.f.v. een verwervingsproces moeten de werken kunnen bekeken worden. Hou rekening met de geldende maatregelen voor verplaatsingen en buitenlandse reizen. Voor meer info verwijzen we naar [oKo](#), naar Informatie van de Vlaamse overheid over [verplaatsingen en reizen](#) en naar de FOD [Buitenlandse Zaken](#).

3.3. BEHOUDEN EN BORGEN

Onder de functie 'behouden en borgen' wordt het verzekeren van het voortbestaan van cultureel erfgoed door het in adequate omstandigheden te bewaren, te conserveren, te restaureren, te actualiseren, te borgen en door te geven verstaan. Het gaat dus over: (1) kwalitatieve 'bewaring': infrastructuur, klimaat, ingrepen, (2) kwalitatief 'doorgeven': levend houden door uit te voeren, te actualiseren ...

3.3.1. Collectiezorg

Collectiezorg wordt aanzien als een essentiële taak voor een museum. Dit wil zeggen dat te allen tijde het basisonderhoud en de -veiligheid voor de collectie gegarandeerd moeten blijven en dat medewerkers zich hiervoor mogen verplaatsen. Concreet moeten minimaal deze zaken uitgevoerd kunnen worden:

- Musea blijven actief hun collectie in de depots en presentaties bewaken, zodat er geen verhoogde kans op diefstal en vandalisme ontstaat.
- Musea blijven actief hun binnenklimaat opvolgen, zodat er geen ongeschikt klimaat (te hoog of te laag) of plotse schommelingen ontstaan en er schade aan de collectie komt. Medewerkers kunnen hiervoor ter plaatse komen, zodat toestellen bijgevuld of geleidigd kunnen worden.
- Musea blijven actief aan pestmanagement doen, zodat er geen onverwachte haard kan optreden. Medewerkers komen ter plaatse om de vallen te controleren.
- Musea blijven zorgen voor een basisonderhoud van de museale ruimtes en het gebouw, zodat er geen problemen ontstaan.

- Musea voeren punctuele conditiecontroles ter plaatse uit, om hun meest fragiele stukken actief op te volgen.

Bij een calamiteit blijft de bestaande procedure van kracht, uiteraard met respect voor alle bijkomende veiligheidsmaatregelen die door corona geïnstalleerd werden. Indien er geen permanentie aanwezig is, wordt in functie van de pandemie het calamiteitenplan desgewenst aangepast.

3.3.2. Remediërende conservering en restauratie

Remediërende **conservering** betekent dat acties die rechtstreeks op het object worden toegepast of een groep van objecten, met als doel actieve aftakelingsprocessen te stoppen en hun structuur te verstevigen, te allen tijde moeten kunnen doorlopen. Deze acties zijn nodig en worden uitgevoerd wanneer de objecten in dermate fragiele toestand zijn of aftakelen op zulke wijze, dat verlies optreedt op relatief korte termijn.

Restauratie betekent dat alle acties die rechtstreeks worden toegepast op één enkel en stabiel voorwerp met als doel de waardering, de betekenis en de functie te verhogen. Lopende restauratieprojecten (en diegene die op de planning staan) moeten te allen tijde kunnen aanvangen en doorlopen.

LEESTIP: [Erfgoedcollecties in lockdown](#)

3.4. ONDERZOEKEN

Onder de functie 'onderzoeken' wordt het onderzoeken van cultureel erfgoed en van cultureel-erfgoedwerking of het stimuleren en faciliteren ervan verstaan. Het gaat dus over: (1) eigen onderzoek uitvoeren over cultureel erfgoed en (2) onderzoek stimuleren en mogelijk maken.

3.4.1. Digitale dienstverlening

Musea bouwen actief aan een digitale dienstverlening om zo (internationale) onderzoekers een alternatief te bieden wanneer een verplaatsing niet mogelijk is. Musea leiden de onderzoekers in de eerste plaats toe naar hun digitale collectieontsluiting en leveren in tweede instantie maatwerk als een bepaalde bron of collectie nog niet ontsloten is. Dit soort maatwerk vraagt een grote inspanning van de musea en het is dus belangrijk om van meet af aan een duidelijk kader te hebben om zowel voor het eigen team als de onderzoekers de verwachtingen af te stemmen. Een museum bepaalt in dit kader minimaal tot hoe ver de dienstverlening kan gaan (Digitaliseren van bronnen? Onderzoeksdaden verrichten?) en tegen welke vergoeding (Digitaliseringskost? Manuren?)

VOORBEELD: digitale dienstverlening in Museum Plantin-Moretus

3.4.2. Leeszalen en bibliotheken

Musea doen – net als archieven en bibliotheken – een maximale inspanning om hun leeszalen open te houden. Onderzoekers kunnen nog steeds ter plaatse in de musea komen om het authentieke materiaal te raadplegen. Door de behoefte aan studieplekken kan een museumleeszaal ook opengesteld worden voor een breder publiek.

Informeer de bezoekers vooraf over de geldende maatregelen. Om de bezoekersstroom te controleren, werken de museumbibliotheken uitsluitend op afspraak.

VOORBEELD: leeszaalwerking in [Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience](#)

LEESTIP: Zie voor meer info de [Sectorgids voor bibliotheken, archieven en documentatiecentra](#).

3.5. PARTICIPEREN

De vijfde en laatste museale basisfunctie omvat het actief betrekken van de maatschappij, in het bijzonder van erfgoedgemeenschappen, bij de cultureel-erfgoedwerking. Musea zorgen ervoor dat mensen van zowel binnen als buiten het museum actief betrokken worden (= actieve participatie of cocreatie) bij de cultureel-erfgoedwerking door facilitering en begeleiding. Dat houdt in dat ze ontmoetingsmomenten organiseren, ruimte en andere middelen ter beschikking stellen. Het is een werking die de reguliere functie van publiekswerking in de organisatie overstijgt en dus ook in andere basisfuncties, en in het beheer van de organisatie terugkomt.

Tijdens de coronapandemie staat deze basiswerking zeer sterk onder druk. Musea trachten door de strenge maatregelen heen oplossingen te zoeken en participatie in coronatijden op een beperkte schaal en op een andere manier onder de aandacht te houden. Ze doen dit waar mogelijk door:

- digitale ontmoeting te faciliteren met behulp van aangepaste methodieken;
- extra begeleiding te voorzien voor groepen die digitaal minder makkelijk aansluiting vinden (al dan niet via andere partners);
- onderwerpen/verhalen aan te bieden die de betrokkenheid van verschillende partners online vergroten (interactie met elkaar en met het museum);
- waar sommige doelgroepen niet over voldoende ruimte beschikken om veilig samen te komen, kan het museum zijn locatie ter beschikking stellen (momenteel niet toegelaten) en zo meteen ook inspireren.

Deze sectorgids is opgesteld door experts uit de museumsector en FARO. De inhoud is gebaseerd op de op datum van publicatie gekende maatregelen. Het regelgevend kader evolueert evenwel voortdurend en is onderhevig aan interpretatie. We doen ons best om u in deze publicatie zo correct en volledig mogelijk te informeren en zullen de publicatie regelmatig actualiseren. Lees ook steeds de recente berichtgeving op de website van FARO of van het Departement CJM. FARO noch de betrokken experts kunnen aansprakelijk gesteld worden voor eventuele fouten die het gevolg zouden zijn van de toepassingen van de adviezen of tips in deze publicatie.

COLOFON

Redactie:

Peter Bary (M Leuven), Sarah Bastien (AGB Kunsten en Design Gent), Lies Buyse (Musea en Erfgoed Antwerpen), Dirk Vanclooster (Abdijmuseum Ter Duinen) en Monique Verelst (FARO)

Eindredactie:

Birgit Geudens / Annemie Vanthienen

Met dank aan:

Anne-Cathérine Olbrechts (FARO), Mieke Van Doorselaer (FARO), Olga Van Oost (FARO), Jeroen Walterus (FARO), Marijke Wien (Museum Hof van Busleyden), Vlaams Museumoverleg XL

Verantwoordelijke uitgever

Olga Van Oost, FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw, Priemstraat 51, 1000 Brussel

Wettelijk depotnummer

D/2021/11.524/3
Brussel, februari 2021

Dit werk is gelicenseerd onder een Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Unported licentie.

Bezoek

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.nl>

om een kopie te zien van de licentie.

Vlaanderen
verbeelding werkt